

HILLI RAND

SÕBRAKS HEADE KOMMETEGA

VÕLURI VIISAKUSEKOO LIS

PILDID JOONISTANUD EPP MARGUSTE

Toimetanud Piret Ruustal
Küljendanud Epp Marguste

© Hilli Rand ja kirjastus Argo, 2025
Kõik õigused kaitstud
www.argokirjastus.ee

ISBN 978-9916-704-99-8

Trükitud trükikojas Print Best

SISUKORD

KOOS VÕLURIGA VIISAKUSEMAALE

4

1 SAAME TUTTAVAKS

5

2 VÕLUR SAABUB. ALGAB VIISAKUSEKOOL

8

3 TERE-TERE-TERE!

12

4 VÕLUVÕTI JA VÕLUSÕNAD

16

5 MILLINE MA TAHAKSIN OLLA?

20

6 SÕBRAD, SALADUSED JA LUBADUSED

24

7 KORRASTAME ENNAST JA OMA ÜMBRUST

28

8 KUIDAS KÄITUME SÖÖGILAUAS?

32

9 LAUAKATMINE JA TOIDUD

36

10 LÄHEME KÜLLA JA VÕÕRUSTAME KÜLALISI

40

11 LÄHEME TEATRISSSE JA KINNO

44

12 SÕIDAME ÜHISTRANSPOORDIGA

48

13 VIIBIME AVALIKUS RUUMIS

52

14 SUHTLEME VIISAKALT

56

15 LOODUSE MITU PALET

60

16 PAHA TUJU HEAKS TUJUKS

64

17 HIRMSAD VAENLASED

68

18 VEEL HIRMSAID VAENLASI

74

19 TÄHTSAD RIIGISÜMBOLID JA KODUMAA

78

20 JÄÄ HÜVASTI, VÕLUR VIIA!

84

21 VALI VANASÕNAD

88

22 KORDAMINE TARKUSE EMA

90

KOOS VÕLURIGA VIISAKUSEMAALE

Ajast aega on lastele õpetatud tähti. Ikka selleks, et nad õpiksid lugema ja kirjutama, sest see on tähtis. Samamoodi õpetame lastele numbreid. Ikka selleks, et nad oskaksid liita ja lahutada, sest see on oluline. Tõenäoliselt ei ole ühtegi täiskasvanut, kes ei peaks tähtede ja numbrite õppimist ning õpetamist oluliseks. Neid oskusi läheb ju igal inimesel elus vaja.

Kuidas on lood aga viisakuse õppimise ja õpetamisega? Kas see on samamoodi iseenesest mõistetav? Kui tihti mõtleme sellele – kas, miks ja kuidas õpetame lastele viisakust? Kas anname neile ise eeskuju oma heade kommete ja väärika sõnakasutusega?

Tööraamat SÕBRAKS HEADE KOMMETEGA on mänguline, loov ja praktiline õppematerjal lapsevanematele ning õpetajatele, kuidas rääkida ja arutleda koos lastega viisakast käitumisest igapäevaste tegemiste juures ja ka üldisemalt. Peatükk peatüki järel annab tööraamat väikestele ja suurtele lugejatele suurepärase võimaluse rännata koos võluriga mööda Viisakusemaa erinevaid maastikke, küsida küsimusi, uurida ja avastada. Mängulise ja loova lähenemise kaudu saavad lapsed kaasa mõelda olulistele küsimustele. Mis on viisakus? Miks ja kellele on vajalikud viisakusreeglid? Kuidas on viisakusreeglid kujunenud? Milline inimene on viisakas? Miks on viisakus oluline? Kas maailmas oleks parem elada, kui inimesed oleksid viisakad või ebaviisakad?

Kindlasti pakub tööraamat palju avastamis- ja äratundmisrõõmu ning kingib huvitavaid teemasid, millest lastega vestelda ning miks mitte edaspidi veel põhjalikumalt tutvuda. Ja muidugi tuletab meelde, kui oluline ja väärtuslik on lapsi ümbritsevate täiskasvanute eeskuju. Mitmekülgsed ja põnevad harjutused aitavad käsitletud teemad kokku võtta ning neid mänguliselt kinnistada. Olgu saladuskatte all mainitud, et tööraamatus saab justkui möödaminnes ka numbrite ja tähtede kirjutamist harjutada.

Tööraamatu peategelased poiss ja tüdruk annavad igale viisakusreeglile oma punktid vastavalt sellele, kui oluline see nende arvates on. Lugege raamatut koos lapsega ning arutlege samuti iga reegli üle. Kui tähtis see lapse meelest on? Kui tähtis see teie meelest on? Kuidas käituksite erinevates olukordades, millest raamatus juttu tuleb? Kui kõik teemad on läbi võetud, aitavad kordamisharjutused tööraamatu lõpus õpitut meelde tuletada ning laps saab ise anda viisakusreeglitele oma punktid.

Head tegutsemist!

1 SAAME TUTTAVAKS

MINA OLEN LAUR.

JA MINA OLEN LIIS.

MEIE OLEME EMA JA ISA.

LAUR: ME TEEME PEREGA KOGU AEG KOOS MIDAGI HUVITAVAT. SÕIDAME JALGRATASTEGA, KÄIME MATKAMAS JA TEEME LÕKET.

LIIS: MÄNGIME LAUAMÄNGE, LOEME PÕNEVAID RAAMATUID, KOKKAME.

LAUR: TÄHISTAME KOOS VAHVAID PÜHASID, NAGU JÕULUD, VASTLAD, EMADEPÄEV JA ISADEPÄEV.

LIIS: JA JAANIPÄEVA JA MUNADEPÜHI JA EESTI SÜNNIPÄEVA.

LAUR: AGA KUIGI MEIL ON TORE PERE JA ME SAAME OMAVAHEL HÄSTI LÄBI, SIIS KAHJUKS MÕNIKORD ME LIISIGA IKKAGI TULITSEME, JONNIME, KARJUME, KISUME TEINETEISELT ASJU, TÕUKAME.

LIIS: TA VISKAS MU ASJAD MEELEGA PÕRANDALE!

LAUR: TA PÕRNITSES MIND ALTKULMU!

LIIS: SIIS ME SAAME EMA JA ISA KÄEST RIIELDA, ET KÄITUME SOBIMATULT JA OLEME EBAVIISAKAD.

LAUR: VAHEL MEID NOOMITAKSE KA SÖÖGILAUAS, ET ME EI OSKA KOMBEKALT SÜÜA.

LIIS: MA TAHAKSIN KÜLL OLLA VIISAKAS JA KOMBEKAS, AGA MA EI TEA, MIDA SEE TÄPSELT TÄHENDAB.

LAUR: MINA EI TAHA RIIELDA SAADA!

ISA: OOT-OOT, MIS SIIN TOIMUB? MIKS TE KISATE JA TÜLITSETE?

EMA: JA MIKS KÕIK ASJAD TOAS JÄLLE LAOKIL ON? SEE VÄSITAB JA TEEB KURVAKS. PEAN VIST OMA HEA TUTTAVA VÕLURI SIIA KUTSUMA. KEEGI EI TEA VIISAKAST KÄITUMISEST JA HEADEST KOMMETEST ROHKEM KUI TEMA.

LIIS: KUTSU JAH!

LAUR: OHOO, TAHAKSIN VÄGA ÜHE PÄRIS VÕLURIGA TUTTAVAKS SAADA!

2 VÕLUR SAABUB. ALGAB VIISAKUSEKOOL

VÕLUR: TERE ÕHTUST, SIIN MA OLENGI!

LAUR: OI, AGA KES SA OLED?

VÕLUR: OLEN HEADE KOMMETE JA KÄITUMISE VÕLUR VIIA VIISAKAS. TE JU ISE SOOVISITE, ET MA TEID KÜLASTAKSIN.

LIIS: NII TORE, ET SA SIIA TULID! MUL ON SULLE PALJU KÜSIMUSI.

LAUR: KAS SA OLED TÕESTI PÄRIS VÕLUR?

VÕLUR: OLEN-OLEN, KUI SAATE MINUGA ROHKEM TUTTAVAKS, KÜLLAP VEENDUTE SIIS ISE, ET MA SUUDAN MAAILMA PAREMAKS MUUTA LAUSA VÕLUVÄEL! KAS LEPIME KOKKU, ET TULEN TEIE JUURDE IGAL ÕHTUL JA IGA KORD VÕTAME ÜHE TEEMA ARUTLEMISEKS, KUIDAS SAADA VIISAKAKS INIMESEKS?

LAUR: HURRAA, ME AVAME VIISAKUSEKOOLI!

LIIS: SEE ON SELLINE SALAKOOL, TEISED EI TEAGI.

LAUR: TEGELIKULT VÕIKSID KÕIK MEIE KOOLI ÕPPIMA TULLA, SELLEKS HAKKAMEGI KOHE OMA KOOLI PÄEVIKUT PIDAMA, EKS!

VÕLUR: SEE ON HEA MÕTE. JA MUIDUGI REEGLID, REEGLID, REEGLID! IGAL ÕHTUL ÜKS VÕI ISEGI MITU TÄHTSAT REEGLIT. TEIE AGA ANNATE IGALE REEGLILE PUNKTID ÜHEST KÜMNENI, VASTAVALT SELLELE, KUI TÄHTIS SEE REEGEL TEIE ARVATES ON.

LIIS: NEED, KES MEIE KOOLI PÄEVIKUT LOEVAD, SAAVAD KA OMA PUNKTE ANDA JA HUVITAVAID ÜLESANDEID LAHENDADA.

LAUR: REEGLIKE, REEGLIKE SEINA PEAL, KES ON KÕIGE VIISAKAM ILMA PEAL?

LIIS: SEE ON JU NAGU LUMIVALGUKESE MUINASJUTUS: PEEGLIKE, PEEGLIKE SEINA PEAL, KES ON KÕIGE KAUNIM ILMA PEAL?

LAUR: TEAD, VÕLUR VIIA, TEGELIKULT MULLE MEELDIVAD REEGLID JA ET NEIST PEAB KINNI PIDAMA! NAGU LAUAMÄNGUDES VÕI JALGPALLIS. KUI SA REEGLITEST KINNI EI PEA, SIIS KOHTUNIK KOHE VILISTAB VÕI ANNAB KOLLASE KAARDI.

LIIS: VÕI ISEGI PUNASE KAARDI JA SAADAB SU VÄLJAKULT MINEMA, NII ET SA EI SAAGI ENAM EDASI MÄNGIDA.

LAUR: MA KÜLL EI TAHA, ET MIND ELUST MINEMA SAADETAKSE. MISASI SEE VIISAKUS SIIS IKKAGI ON?

VÕLUR: SIIN ONGI MEIE ESIMENE REEGEL:

MEIE REEGEL

VIISAKUS ON AUSTUS, LUGUPIDAMINE JA HEASOOVLIKKUS TEISTE INIMESTE JA ELUSOLENDITE VASTU. HOOLIMINE KÕIGIST JA KÕIGEST SINU ÜMBER.

LAURI PUNKTID
8

LIISI PUNKTID
10

LAUR: JAH, MA TAHAN OLLA ERITI AUSTATUD.

LIIS: MINA TAHAN OLLA VÄGA LUGUPEETUD.

VÕLUR: NIISIIS, ALUSTAME. JUBA TÄNA ÕHTUL TOIMUB MEIE ESIMENE TUND!

LIIS: JAH, EI JÕUA ÄRA OODATA, PÕNEV!

VÕLUR: NAGU TE TEATE, ON MAAILM ÜKS IMELINE PAIK NING IGA PÄEV

ON SAMUTI KORDUMATU JA IMELINE. ÄRKAD HOMMIKUL ÜLES JA MÕTLED: TÄNA TULEB ILUS JA HUVITAV PÄEV!

TERE, PÄIKE!

TERE, PILV!

TERE, TUUL!

TERE, VIHMI!

TERE, ISA JA EMA!

TAHAN ELADA SÕBRALIKUS MAAILMAS!

VÕLUR: AGA SELLEKS, ET HOMMIKUL PUHANULT JA RÕÕMSALT ÜLES ÄRGATA, ON VAJA MIDA?

LAUR: MMM... EI TEA, ÕIGEL AJAL MAGAMA MINNA?

VÕLUR: TÄIESTI ÕIGE!

MEIE REEGEL

ÕIGEL AJAL MAGAMAMINEK JA KOSUTAV UNI ON VÄGA TÄHTSAD, NEED ON KORDALÄINUD PÄEVA A JA O!

LAURI PUNKTID
8

LIISI PUNKTID
9

LIIS: MA EI TEADNUDKI, ET SEE ON NII TÄHTIS.

VÕLUR: ON, ON, ÜLITÄHTIS. ET SA JÕUAKSID OMA PIKAD JA HUVITAVAD, VAHEL